

Raad voor Rechtsbijstand

Vestiging 5-Berdenbosch
Bouwkantoor • Registratiedienst • Medialoopbaan • 5-Berdenbosch
Postbus • Postbus 70301 • 2500 LB Den Haag
Tel: 070 400 10 01
www.rvr.org

VERZELLEN SPORK
20 FEB. 2024
SCANPLAZA

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
DG Maatschappelijke Ondersteuning
t.a.v.
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Uw kenmerk: 3750191-1059397-DMO
Datum: 19 februari 2024
Onderwerp: Advies aanvraag Wetsvoorstel afschaffing abonnementstarief Wmo 2015

Behandeld door:
Telefoonnummer:
E-mail: @rvr.org

Geachte

Op 21 december jl. heeft u de Raad voor Rechtsbijstand (hierna: de Raad) om advies verzocht over het Wetsvoorstel afschaffing abonnementstarief Wmo 2015 en de eventuele gevolgen voor het beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand en zo deze er zijn, om deze inzichtelijk te maken. Meer specifiek gaat het om de toename van het aantal bezwaar- en beroepsprocedures, met name in het jaar van de invoering. De beoogde datum van inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2026. U heeft verzocht om het advies uiterlijk in de week van 12 februari 2024 aan u te doen toekomen.

Bijgaand ontvangt u de reactie van de Raad op het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel ziet op de afschaffing van het abonnementstarief en de herinvoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage. Cliënten met een bijdrageplichtig inkomen boven 120% van het sociaal minimum zijn in het voorstel voor hun maatschappelijke ondersteuning een eigen bijdrage verschuldigd die lineair oploopt met het inkomen en vermogen. De cliënten gaan in vergelijking met de huidige situatie meer eigen bijdrage betalen en de berekening van de eigen bijdrage wordt complexer. Daarnaast biedt het wetsvoorstel een grondslag om bij algemene maatregel van bestuur de systematiek van de eigen bijdrage verder uit te werken. Het CAK zal aan de hand van het inkomen en vermogen van een cliënt de eigen bijdrage gaan vaststellen.

De gemeente krijgt de mogelijkheid om de eigen bijdrage te bepalen en te innen die niet hoger mag zijn dan de kostprijs van de voorziening én niet hoger mag zijn dan:

Optie 1:

De eigen bijdrage voor het gebruik van een algemene voorziening is niet hoger dan de kostprijs van die voorziening en bedraagt voor algemene voorzieningen waarbij een duurzame

Raad voor Rechtsbijstand

hulpverleningsrelatie tussen een cliënt en een hulpverlener wordt aangegaan maximaal een bij of krachtens maatregel van bestuur te bepalen bedrag per maand.

- **Optie 2:**

De eigen bijdrage voor het gebruik van een algemene voorziening is niet hoger dan de kostprijs van die voorziening en is financieel passend. Bij verordening wordt bepaald hoe de kostprijs wordt berekend. Bij verordening of in beleidsregels wordt bepaald hoe wordt beoordeeld of een eigen bijdrage financieel passend.

Er zal aan de hand van de reacties op de internetconsultatie nog een keuze worden gemaakt tussen de twee mogelijkheden.

Het wetsvoorstel heeft ten doel om zorg en ondersteuning voor iedereen toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit te houden – vooral voor de meest kwetsbaren. Daarom is het essentieel dat mensen alleen een beroep doen op door de overheid verstrekte voorzieningen voor zover dat echt nodig is en dat mensen die gebruik maken van die voorzieningen ook naar (financiële) draagkracht zelf bijdragen. De eigenbijdragesystematiek wordt gezien als een instrument om dat te (helpen) bereiken.

Toevoegbeleid Raad voor Rechtsbijstand

In het toevoegbeleid van de Raad is bepaald dat in de bezwaarfase een toevoeging kan worden verstrekt tenzij de aan te voeren grond van feitelijke aard zijn (bijvoorbeeld omdat gevraagde informatie/stukken niet zijn overlegd). Voor beroep en hoger beroep wordt een toevoeging verstrekt. De Raad verstrekt een toevoeging voor geschillen die voortvloeien uit de Wmo 2015 onder zaakscode C030. Voor een toevoeging met zaakscode C030 wordt een forfaitaire vergoeding van 9 punten toegekend. Ieder punt staat voor een tijdsbesteding van 1 uur. Een punt bedraagt € 126,55 exclusief BTW. Een toevoeging wordt verstrekt als het op geld waardebare belang € 500 of meer bedraagt; het financieel belang wordt berekend over een periode van twee jaar.

Bij meerdere beslissingen over Wmo 2015/maatwerkvoorzieningen of bijzondere bijstand, is er in beginsel sprake van hetzelfde rechtsbelang. Om te bepalen of sprake is van een afzonderlijk rechtsbelang wordt gekeken naar het doel, beoogd eindresultaat en het onderliggende feitencomplex van de beoogde maatwerkvoorziening of bijstand.

In dat kader valt te denken aan verschillende beslissingen over:

- De aard/het doel van de voorziening, bv:
 - o Ambulante hulp van psychische aard/functioneren in de samenleving of hulp van lichamelijke aard;
 - o Een voorziening in/rondom huis of voorziening buitenshuis;
- Een doorlopende voorziening of een nieuwe voorziening;
- Eén of meerdere onderzoeken op verschillende gebieden van de hulpvraag.

Voor een klacht wordt in beginsel op grond van artikel 12 lid 2 sub g Wrb geen toevoeging verstrekt tenzij er sprake is van bijzondere feitelijke of juridische ingewikkeldheid of er sprake is van zwaarwegende belangen van de rechtzoekende. Mocht er geen sprake zijn van een uitzondering, dan wordt de toevoeging afgewezen op zelfredzaamheid van de burger. Echter, in de steeds complexer wordende maatschappij moeten burgers kunnen rekenen op passende ondersteuning en goede rechtsbijstand. Vanaf 1 juli 2021 is het voor burgers mogelijk om een ATZ aan te vragen als zij niet voldoen aan de huidige regels, omwille van vermeende zelfredzaamheid. Voor de ATZ (financieel belang van meer dan € 250,-), wordt een forfaitaire vergoeding van 2 punten toegekend (indicatieve tijdsbesteding van 3 uur). Mocht dit niet afdoende zijn, dan kan worden verzocht om een omzetting naar een Toevoeging zelfredzaamheid.

Raad voor Rechtsbijstand

Geschatte meerkosten rechtsbijstand inzake afschatting abonnementstarief Wmo 2015

De Raad beschikt niet over exacte cijfers met betrekking tot het aantal afgegeven toevoegingen in Wmo 2015 zaken. De toevoegingen in deze zaken worden afgegeven op zaakscodes waar ook andere toevoegingen op gecodeerd worden. Het is niet mogelijk de Wmo 2015 zaken hier eenduidig uit te filteren. De cijfers van de Raad voor de Rechtspraak zijn niet bekend, en daarom is uitgegaan van onderstaande cijfers die op basis van de cijfers van het CAK zijn geëxtrapoleerd. Onderstaand tabel heeft de Raad ontvangen vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Passende eigen bijdrage HH zonder pauze		Effect toevoegen pauzeregeling		Totaal structureel
Aantal zaken		Aantal zaken		Aantal zaken
Bezwaar	1000	Bezwaar	300	1300
Klachten	90	Klachten	135	225
Beroep	30	Beroep	0	30

Het CAK heeft als uitvoerder een inschatting gemaakt voor de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage voor huishoudelijke hulp. De gehele wetswijziging ziet niet enkel op huishoudelijke hulp, maar ook op de overige voorziening die onder de Wmo 2015 vallen. Huishoudelijke hulp beslaat ca. 42% van het totaal aantal cliënten binnen de Wmo 2015. In onderstaande tabel zijn de cijfers daarom tot 100% berekend om een beeld te krijgen van het totaal aantal cliënten binnen de Wmo 2015.

Passende eigen bijdrage zonder pauze		Effect toevoegen pauzeregeling		Totaal structureel
Zaken		Zaken		Aantal zaken
Bezwaar	2381	Bezwaar	714	3095
Klachten	214	Klachten	321	535
Beroep	71	Beroep	0	71

In 2022 was 35,4% van de Nederlandse bevolking Wrb-gerechtigd.¹ Het percentage van 2023 is nog niet bekend en derhalve is uitgegaan van het percentage van 2022. Dat zou betekenen dat de zaken die in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand met dat percentage worden verminderd ten opzichte van bovenstaande tabel.

Passende eigen bijdrage zonder pauze		Effect toevoegen pauzeregeling		Totaal structureel
Zaken		Zaken		Aantal zaken
Bezwaar	843	Bezwaar	253	1096
Klachten	76	Klachten	114	190
Beroep	25	Beroep	0	25

Om de extra kosten voor 1.121 (bezwaar en beroep) toevoegingen in 2024 te bepalen hanteert de Raad de volgende berekening:

1.121 x 9 = 10.089 punten x € 126,55 (basisbedrag 2024)	= € 1.277.000
1.121 x administratieve kostenvergoeding € 22,70	= € 26.000
1.121 x reiskostenvergoeding à € 9,20 (op basis van 40 km)	= € 11.000
21% BTW	= € 274.000 +
<i>Tussentotaal</i>	= € 1.588.000
1.121 x Eigen Bijdrage gemiddeld € 218	= € 245.000 -
Uitvoeringskosten RvR 1.114 x € 45,30 per toevoeging	= € 51.000 +
Totaal:	= € 1.394.000

¹ Toevoeuingsgebruikers raadvoorrechtsbijstand.org

Raad voor Rechtsbijstand

Om de extra kosten voor de klachten in 2024 te bepalen op basis van een ATZ-toevoeging hanteert de Raad de volgende berekening:

190 x 2 = 380 punten x € 126,55 (basisbedrag 2024)	= € 49.000
190 x administratieve kostenvergoeding € 22,70	= € 5.000
21% BTW	= € 12.000
Uitvoeringskosten RvR 188 x € 45,30 per toevoeging	= € 9.000
Totaal:	= € 75.000

Echter, 85% van de toevoegingen uit 2022² met zaakscode C030, waaronder ook de Wmo 2015 valt, wordt afgegeven aan rechtzoekenden met de laagste eigen bijdrage. De eigen bijdrage in 2022 bedroeg €214 voor alleenstaande met fiscaal jaar inkomen t/m €20.900 en voor gehuwden, samenwonenden of eenoudergezin met een fiscaal jaar inkomen t/m €29.000. Voor zover de Raad kan nagaan vallen deze inkomens binnen de 120% van het sociaalminimum. Aangezien in 3.2.2 van de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat voor cliënten met een bijdrageplichtig inkomen tot 120% van het sociaal minimum de bijdrage gelijk zal zijn aan het huidige abonnementstarief van €19 per maand (2023; €20,60 in 2024) ziet de Raad voor deze groep Wrb-gerechtigden geen toename van de eigen bijdrage van de Wmo 2015 met de wijziging van het wetsvoorstel. Pas vanaf categorie 2 van de eigen bijdrage, dit behelst ongeveer 15% van de Wrb-gerechtigden, zal de kans op bezwaar en beroep toenemen.

Het bedrag van € 1.349.000 is daarom met 85% verlaagd, wat neer komt op een totaal € 210.000 voor de extra kosten ten aanzien van bezwaar en beroepszaken.

Ook voor de ATZ-vergoeding geldt dat de totale kosten met 85% moeten worden verlaagd, omdat cliënten die geen verandering in de eigen bijdrage ondervinden met het huidige wetsvoorstel, ook geen klacht zullen indienen. De totale kosten voor de ATZ-vergoeding komt daardoor uit op een totaal van € 11.250.

Een schatting van de totale kosten (kosten voor de bezwaar- en beroepszaken en de klachten) komt daarmee uit op een bedrag van € 221.250 in 2024. De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2026. Echter, de kosten voor de rechtsbijstand van 2026 zijn nog niet bekend. Om die reden is uitgegaan van de kosten in 2024.

Ten tijde van het geven van deze reactie waren cijfers van de Raad voor Rechtspraak omtrent aantallen extra procedures nog niet beschikbaar. Zodra deze cijfers er zijn, kan de Raad desgewenst aan de hand daarvan een nieuwe berekening maken van de te verwachten kosten voor rechtsbijstand.

Hoogachtend,

Algemeen directeur/ Bestuurder
Raad voor Rechtsbijstand

² Open data <https://open.data.rvrbjw.nl/> ook hier is uitgegaan van de cijfers van 2022, omdat de cijfers van 2023 nog niet bekend zijn.